

Feladatlap

(MEGJEGYZÉSEK: A dolgozat elkészítéséhez semmilyen **segédeszköz nem használható** (jegyzetanyag sem). Piszkozat, fogalmazvány készítését (az idő rövidsége miatt) nem ajánljuk. Törekedjen a tömörségre, az áttekinthetőségre! Csak **esztétikus, rendezett írásképű, megfelelő helyesírású** dolgozat küldhető tovább – **három durva hiba, 30 hibapont vagy olvashatatlan írás kizáró ok.**

Javasoljuk, hogy az első 120 percben válaszoljon a hét kérdéscsoportra, a teszt jellegű kérdésekre. Az utolsó 60 percet fordítsa a kiválasztott összehasonlító fogalmazás elkészítésére. A feladatlap 3 oldalas!)

Jó munkát, sok örömet és sikert kívánunk!

I. Arany János: Buda halála

1. Hogyan fejezi ki Arany, hogy a mű szereplői nem Budát, hanem Etelet tekintik királynak?
(Minden helyesen megnevezett motívum 1-1 pontot ér; összesen 3 pont adható.)
2. Kicsoda Detre? Mi a célja? Mit tesz ennek elérése érdekében?
(Részválaszonként 2-2- pont; összesen 6 pont adható.)
3. Hogyan fogadja Buda és hogyan Etele Detre ármánykodását?
(A kétféle magatartás helyes megfogalmazásáért 2-2 pont; összesen 4 pont adható.)
4. Nevezzen meg legalább 3 olyan motívumot, amely Gyöngyvért szembefordítja Ildikóval!
(Motívumonként 1-1 pont; összesen 3 pont adható.)

II. Mikszáth Kálmán: Különös házasság

1. Amikor Buttler János számon kéri Pyrker érsektől, hogy miért nem segített neki, a főpap ezt feleli:
„Ez már nem pusztán az ön ügye. Ami az öné belőle, az liliputi dolog, amit meg se lehet többé látni. Ez egy hatalmas harc volt, gróf uram, mely az egyházat és a papságot rossz szemmel méregető elemek közt folyt. Igen szomorú, hogy a hadihajón, amelyet elsüllyesztettünk, rajta volt az ön búzája is, de el kellett süllyesztenünk, uram, mert rajta voltak ellenségeink is, akik a mi hajónkat roncsolják vala össze.”
Magyarázza meg a regényben történetekkel Pyrker szavait!
(Minden helyes motívum 2-2 pontot ér; összesen 6 pont adható.)
2. Nevezzen meg legalább 3 romantikus motívumot Buttler János és Horváth Piroska kapcsolatából!
(Minden helyes válasz 1-1 pont; összesen 3 pont adható.)
3. Soroljon fel olyan vonásokat, amelyekből összeállítható Buttler János jelleme!
(Minden megnevezett tulajdonság 1-1- pont, összesen 3 pont adható.)
4. Hogyan veszi ki részét a két női főszereplő a regényben folyó küzdelemből?
(A helyes válasz szereplőként 3-3 pont; összesen 6 pont adható.)

III. Füst Milán: Advent

1. Hol, mikor, milyen légkörben játszódik a történet?
(A kérdőszavakra adott helyes válasz 1-1 pont; összesen 3 pont adható.)
2. Milyen formájú az elbeszélés, ki az elbeszélő?
(A helyes válaszra 1-1 pont; összesen 2 pont adható.)
3. Ki nevezi Baronet „fecskeleleknek”? Mit jelent ez a metafora? Támassza alá állítását cselekménymozzanatokkal!
(A helyes válaszra 1-1 pont; összesen 3 pont adható.)
4. Kicsoda James Freeman és Peachy?
(Részválaszonként 2-2- pont; összesen 4 pont adható.)
5. Milyen szituációkban bukkan fel a történetben egy úrhölgy és egy kisfiú alakja?
(Szituációnként 2-2 pont; összesen 4 pont adható.)
6. Milyen ember Van Gelden?
(Minden megnevezett tulajdonság 1-1- pont, összesen 4 pont adható.)

IV. Varró Dániel: Túl a Maszathegyen

1. Hogyan jelenik meg a történetben Varró Dániel?
(5 különböző tény említéséért 1-1 pont; összesen 5 pont adható)
2. Soroljon fel olyan mozzanatok, amelyekkel bizonyítani tudja, hogy a történet napjainkban játszódik!
(3 különböző tárgykörbe tartozó konkrét mozzanat 1-1 pont; összesen 3 pont)
3. Milyen írókra, költőkre hivatkozik a szerző? Milyen irodalmi alakok tűnnek fel a szövegben? Milyen egyéb irodalmi utalásokra ismer?
(Minden részkérdésre adott válasz 2-2 pont, ha legalább 2 hivatkozás van; összesen 6 pont)
4. Kicsoda végül is Janka? Rakja össze időrendben az élettörténetét!
(A neveket, legalább 8 fontosabb mozzanatot tartalmazó válasz összesen 8 pont.)

V. Székely János: Caligula helytartója

1. Petronius szerint Caligula aranyszobrát muszáj bevinni a templomba, Barakiás szerint ez lehetetlen. Milyen érvek vannak saját álláspontjuk mellett?
(Legalább 3-3 érv említése szükséges; összesen 6 pont)
2. „Uram, te csöndben örölted magad,
És feltaláltad a tétlen hatalmat” – mondja Barakiás Petroniusnak.
Mit jelent a „tétlen hatalom”?
(A téyszerű kifejtésért összesen 3 pont adható.)
3. Mit tudunk meg Caliguláról? Állítását cselekménymozzanatokkal támassza alá!
(Legalább 3 cselekménymozzanat 1-1 pont; összesen 3 pont adható.)
4. „A hatalom természetes
Végső határa az a pont, ameddig
Az alattvalók hűsége kitart” – mondja Barakiás Petroniusnak.
Mekkora Petronius hatalma, meddig tart? Hogyan győződik meg erről a segédtszijeivel folytatott beszélgetésben?
(Részelemenként 1-1 pont; összesen 2 pont adható.)
5. Kit gondol az olvasó besúgónak és miért?
Miért dönt nehezen Petronius, majd miért nem tudja felmenteni magát, amikor kiderül az igazság.
(Minden kérdőszóra jól válaszoló megoldás 2-2 pont; összesen 8 pont adható.)

VI. Françoise Sagan: Jó reggelt, búbánat!

1. Mi Elsa, Anne és Raymond foglalkozása?
(Minden helyes válasz 1-1 pont; összesen 3 pont.)
2. Hogyan reagál Cécile apja bejelentésére, hogy össze fognak házasodni Anne-nal?
Miért változik meg hirtelen a véleménye?
(A két kérdésre adott válasz 1-1 pont; összesen 2 pont adható.)
3. Milyen tulajdonságokkal jellemezné Anne-t? Soroljon fel legalább öt tulajdonságot indoklással!
(Egy-egy tulajdonság indoklással 1-1 pont; összesen 5 pont adható.)
4. Milyen tervet eszel ki Cécile Anne eltávolítására?
(Teljes válasz esetén összesen 2 pont adható.)
5. Milyen módon akarja Raymond és Cécile „visszahozni Anne-t”, s hogyan tudják meg, hogy hiába?
(Teljes válasz esetén összesen 2 pont adható.)
6. Mi Anne „utolsó ajándéka”, halálának feltételezhető magyarázata?
(Teljes válaszáért 2 pont jár.)

VII. Németh László: Égető Eszter

1. Mi az oka az öreg Tunyogi és Égető Lőrinc közötti rossz viszonyoknak?
(Teljes mondatban kifejtett válaszáért 2 pont jár.)
2. Hogyan ismerkedik meg Eszter Máté Józsiával?
(Teljes mondatban kifejtett válaszáért 2 pont jár.)
3. Mi a közös vonás Eszter apjában, férjében és Józsi fiában?
(A kifejtésért 2-2 pont jár; összesen 4 pont adható.)
4. Hogyan szóródik szét a Máté család a háború végére?
(A részválaszokra 1-1 pont jár; összesen 4 pont adható.)
5. Kik köré „fon hálót” Eszter pókösztöne a háború után? Kik laknak nála?
Soroljon fel legalább 4 szereplőt!
(Összesen 4 pont adható.)

VIII. Összehasonlító fogalmazás

40 pont

Válasszon ki **két** tetszés szerinti művet az olvasmányok közül, és hasonlítsa össze őket a tanult szempontok alapján! Mit ábrázolnak a múltból, és hogyan teszik ezt? Fogalmazza meg, mit ismert meg az alkotásokból, és hogy mi jellemző az írók ábrázolásmódjára!
(Pontlevonás jár a nyelvhelyességi és a helyesírási hibákért.)

Köszönjük a munkáját! Gratulálunk a megoldásokhoz!

Megoldókulcs

Megjegyzések

Az alábbiakban csak a megoldások leglényegesebb elemeit adjuk meg. Az elbírálás alapszempontjai: a mű részletes ismeretének bizonyítása, a feladathoz való rugalmas alkalmazkodás, szabatos és árnyalt fogalmazás (vagy választás a feladat jellegétől függően).

A bíráló szaktanár csak az elvárhatóan teljes értékű válaszra adja a maximális pontszámot; a hiányos, pontatlan megoldást a saját belátása szerint mérlegelve – köztes egész pontszámmal – értékeli. **Fél pont nem adható!**

Nem küldhető tovább az a (tartalmában bármennyire értékes) dolgozat, amelyben a durva helyesírási hibák száma háromnál nagyobb, vagy a helyesírási hibák száma 30-nál több. Rendezetlen külalak, csúnya javítgatás, olvashatatlan írás ugyancsak kizáró ok.

A megoldások alapelemei

I. Arany János: Buda halála

1. Hogyan fejezi ki Arany, hogy a mű szereplői nem Budát, hanem Etelet tekintik pont királynak? 3
(Minden helyesen megnevezett motívum 1-1 pontot ér; összesen 3 pont adható.)
 - A hunok döntő többsége Etele mellé áll.
 - Az Isten kardját Etelenek viszik, nem Budának.
 - A bizánci követek Etelet keresik fel Buda helyett.
2. Kicsoda Detre? Mi a célja? Mit tesz ennek elérése érdekében? 6 pont
(Részválaszonként 2-2 pont; összesen 6 pont adható.)
 - Legyőzött szász vezér, akit Bendegúz a hunok közé emel.
 - Népevel együtt meg akar szabadulni a hunok kötelékéből.
 - Igyekszik éket verni Buda és Etele közé, hogy háború törjön ki a hunok között.
3. Hogyan fogadja Buda és hogyan Etele Detre ármánykodását? 4 pont
(A kétféle magatartás helyes megfogalmazásáért 2-2 pont; összesen 4 pont adható.)
 - Buda hallgat Detre szavára, és megbánja, hogy megosztotta a hatalmat.
 - Etele halállal fenyegeti meg Detrét, ha még egyszer így beszél előtte.
4. Nevezd meg legalább 3 olyan motívumot, amely Gyöngyvért szembefordítja Ildikóval! 3 pont
(Motívumonként 1-1 pont; összesen 3 pont adható.)
 - Ildikó fiatalabb és szebb.
 - Ildikónak van gyermeke, Ildikónak nincs.
 - Gyöngyvér királynői elsőbbségét félti Ildikótól. stb.

II. Mikszáth Kálmán: Különös házasság

1. Amikor Buttler János számon kéri Pyrker érsektől, hogy miért nem segített neki, a főpap 6 pont ezt feleli:

„Ez már nem pusztán az ön ügye. Ami az öné belőle, az liliputi dolog, amit meg se lehet többé látni. Ez egy hatalmas harc volt, gróf uram, mely az egyházat és a papságot rossz szemmel méregető elemek közt folyt. Igen szomorú, hogy a hadihajón, amelyet elsüllyesztettünk, rajta volt az ön búzája is, de el kellett süllyesztenünk, uram, mert rajta voltak ellenségeink is, akik a mi hajónkat roncsolják vala össze.”

Magyarázd meg a regényben történetekkel Pyrker szavait!

(Minden helyes motívum 2-2 pontot ér; összesen 6 pont adható.)

- Minden haladó gondolkodású szereplő az egyház ellen fordul (Horváth Miklós, Fáy István, Kövy Sándor, stb.).
- Ha felbontják a házasságot, az ítélet azt is elfogadja, hogy Dőry Mariska csábítója pap, Szucsinka plébános, ez pedig megrendíteni az egyház tekintélyét.
- A nép is kifejezi véleményét, amikor Egerben megdobálja Dőry Mariska hintóját. Stb.

2. Nevezd meg legalább 3 romantikus motívumot Buttler János és Horváth Piroska kapcsolatából! 3 pont

(Minden helyes válasz 1-1 pont; összesen 3 pont adható.)

- János és Piroska kapcsolata erdei favágással indul.
- Levelezés a kis hajókkal.
- János beáll kertészlegénynek Horváthékhoz.
- Boldogságukat úgy érik el, hogy elmennek olyan országba, ahol nincsenek papok. Stb.

3. Sorolj fel olyan vonásokat, amelyekből összeállítható Buttler János jellege! 3 pont

(Minden megnevezett tulajdonság 1-1- pont, összesen 3 pont adható.)

- Főszereplő, de önállóan keveset tesz jövőjéért.
- Gyakran esik kétségbe a sikertelenségek miatt.
- A mű végén megrendezi temetését, hogy elmehessen az országból. Stb.

4. Hogyan veszi ki a részét a két női főszereplő a regényben folyó küzdelemből? 6 pont

(A helyes válasz szereplőként 3-3 pont; összesen 6 pont adható.)

- Piroska: meglehetősen passzív, de hűségesen vár Buttlerra, a mű végén elmegy vele más országba.
- Mariska: mindenben követi apja utasításait, végigjátssza a komédiát, hogy Buttler grófné lehessen.

III. Füst Milán: Advent

1. Hol, mikor, milyen légkörben játszódik a történet? 3
pont
(*A kérdőszavakra adott helyes válasz 1-1 pont; összesen 3 pont adható.*)
- Az 1600-as években, Londonban, katolikus üldözések idején.
2. Milyen formájú az elbeszélés, ki az elbeszélő? 2
pont
(*A helyes válasza 1-1 pont; összesen 2 pont adható.*)
- Egyes szám 1. személyű, napló.
 - Az elbeszélő Edward Baronet, a főhős.
(„Mert mi más e pár feljegyzés, amelyet itt papírra vetek, mint vallomás arról, ...”)
3. Ki nevezi Baronet „fecskelékeknek”? Mit jelent ez a metafora? Támaszd alá 3
pont
állításodat cselekménymozzanatokkal!
(*A helyes válasza 1-1 pont; összesen 3 pont adható.*)
- A később kivégzett barátja, Lord Harrys nevezi így.
 - Félénkséget, gyengeséget jelent ez a metafora, azt, hogy nem meri nyíltan vállalni a nézeteit, de emiatt gyötrődik, lelki furdalása van.
 - Cselekménymozzanat: viselkedése az ügyvédnél, lakása megválasztása, a második fejezet eleje.
4. Kicsoda James Freeman és Peachy? 4
pont
(*Részválaszonként 2-2 pont; összesen 4 pont adható.*)
- James Freeman: a Piccadillyn lakik, ügyvéd. 16... nov. 2-án azért megy hozzá Baronet, hogy találkozzon Van Geldennel, aki halálra ítélte Baronet gyerekkori barátját.
 - Peachy: zenész és nyelvtanár, festő, mészáros – csavargó, akivel Baronet a kocsmában szokott találkozni. Őtöle tudja meg, hogy Mac Rochumot elfogták; őt bízta meg, hogy kövesse figyelemmel a tárgyalást (pénzt ad neki ruhára, befizeti a kocsmában ebédre).
5. Milyen szituációkban bukkan fel a történetben egy úrhölgy és egy kisfiú alakja? 4
pont
(*Szituációként 2-2 pont; összesen 4 pont adható.*)
- 1. előfordulás: egy 150 évvel korábbi párizsi metszetet néz a főhős; a boldogság, a harmónia hiányát, az ezek utáni vágyat jelenti.
 - 2. előfordulás: egy nővel és egy kisfiúval a bíróság folyosóján találkozik a főhős. A nő zokogva kér tőle segítséget, de reménytelennek is tartja a segítséget. Amikor magához öleli s nevén nevezi a fiát (Tommy), Baronet sejteni kezdi, ki ez a nő. Ezután megy a tárgyalóterembe. Ez a találkozás is hozzájárul ahhoz, hogy a bírónál irgalmat kérjen a templomtorony-aranyozónak.
6. Milyen ember Van Gelden? 4
pont
(*Minden megnevezett tulajdonság 1-1 pont, összesen 4 pont adható.*)
- Öreg, okos, kegyetlen, cinikus, magányos.
 - „Hatalmi” perekben ítélkezik, amelyekben az igazság nem játszik szerepet, s ezt ő tudja és elfogadja. Megbízatását a királynőtől kapta. Teljhatalma van, egyedül ítélkezik, kollégáit lenézi.
 - Cinikusan azt vallja, mindegy, hogy mikor hal meg az ember. De éjszakánként szellemek látogatják, a fülébe sutognak, felismeri őket a hangjukról.

- Édenkertben akkor érzi magát, ha a szobájában elzárt szekrényből kivett finom és különleges borokat issza. Stb.

IV. Varró Dániel: Túl a Maszathegyen

1. Hogyan jelenik meg a történetben Varró Dániel? 5
pont

(5 különböző tény említéséért 1-1 pont; összesen 5 pont adható)

- Az elbeszélő és a szerző nehezen választható el: az ajánlásban köszönetet mond a barátjának (a barát neve akrosztikonban), az előhangban megszólítja az olvasót, az utóhangban elbúcsúzik tőle („Búcsúzik immár Dani bácsi”), s máskor is kiszól („Kis olvasóm, te unsz, te tiszta/ Ideg vagy már, rám ripakodsz:/ Jaj, Dani bácsi, vegye észre,/ Kit érdekel, mi jut eszébe?”)
- A gyerekkori csúfolódásról is megemlékezik: „Hé Varró, varrd meg a gatyámat!”
- A postás a levelet firtató kérdésre így válaszol: „Jött-e ma is tíz levelem?/ Jött, Varró úr, izengettek...”
- A mulasztásokra emlékezve felbukkan a gimnazista szerző: „Varró fiam, nahiszen ez szép,/ Maga nem írta meg az esszét.”
- A szerzőt ismeri a főszereplő: a történet elején öt barát kártyázik (hepciás Balázs vitéz, jámbor Főítész, Lajhár, nyalka Höchöc és a szerző), amikor bekopog hozzájuk Muhi Andris. Később Andris az angol bárddal találkozáva ismerős élő költőként Varró Dánielt nevezi meg.

2. Sorolj fel olyan mozzanatok, amelyekkel bizonyítani tudod, hogy a történet 3
pont
napjainkban játszódik!

(3 különböző tárgykörbe tartozó konkrét mozzanat 1-1 pont; összesen 3 pont)

- Emailről, mobiltelefonról, internetről, laptopról van szó.
- A focizó Andrisék Rivaldót, Beckamet, Zidane-t emlegetik.
- Szó van a Harry Potter-könyvekről (mugli, kvidics, Monstro, Malfoy); batmanról, pokemonról is.
- A mai moziban popcornot esznek, kóla lájtot isznak.
- Abszolút mai a nyelv (a múzsa „szőke bombanő”, zsepi, para, „Nem kell ide sok szöveg,/ A sztorit lökje már öreg”, stb).

3. Milyen írókra, költőkre hivatkozik a szerző? Milyen irodalmi alakok tűnnek fel 6
pont

a szövegben? Milyen egyéb irodalmi utalásokra ismersz?

(Minden részkérdésre adott válasz 2-2 pont, ha legalább 2 hivatkozás van; összesen 6 pont)

- Babits, Balassi, Weöres, Szabó, Nagy, József, Tóth – mint foglalt nevek; Turgenyev, a burgonya; Shakespeare, Byron, Arany László, Gyulai, Tóth Kriszta, Puskin
- Odüsszeusz, Anyegin, Tatjana, sok alak A Gyűrűk Urából, Szegény Dzsoni és Árnika, Frakk, Oriza-Triznyák, Mirr-Murr, Pöszke, Vackor, Ká, Akela, Füles, Harry Potter, Monstro, Malfoy ezek csak utalások; de Szösz néne (Nemes Nagy), Makula bácsi (← Matula, Fekete István) szereplők

- „De hol a hó, a tavalyi?”, „A régi hősök hova tűntek...”(Villon); „Elváltak, mint levél az ágtól”(Petőfi), idézetek Puskintól (pl. A titokzatos email), hivatkozás a 400 versszakban megírt verses regényre, annak hangulatára („Majd olvassátok el (ne most),/ Szép történet, de bánatos.”), Anyegin-versszak, Tatjana álma – Janka álma

4. Kicsoda végül is Janka? Rakd össze időrendben az élettörténetét!
pont

8

(A neveket, legalább 8 fontosabb mozzanatot tartalmazó válasz összesen 8 pont.)

- Makula bácsi, a maszat-hegyi pákász találta meg egy esős reggelen a maszatosban, ő nevelte fel. Ő adta neki a Janka nevet.
- A kislány óvodás korában találkozik Andrissal a játszótéren; rettenetesen piszkos, nem játszik vele senki, de ettől a naptól Andrissal sülve-főve együtt van, mesél a Maszat-hegyről.
- Az óvoda után 3 évig nem találkoznak, aztán egyszer csak levelet ír Janka, és meghívja Andrist a Maszat-hegyre.
- Janka iskolába indul, de közben elrabolják, a Bús Piros Vödör örökös fölötte egy szobában. Miután kap egy titokzatos email, takarítók érkeznek, akik megfürdetik.
- Hotdogárúsként megérkezik Andris és kiszabadítja Jankát. Andris egy fa alatt elmeséli neki eddigi kalandjait, s Janka most tudja meg, hogy ő királylány (Makula bácsi egy koronát is talált mellette, rajta a Johanna név), bizonyára az elveszett maszat-hegyi trónörökös lánya, s így a trónbitorló Paca cár ellensége.
- A két gyerek a jó Pali kalózhoz indul, tőle várnak segítséget, de csalódnuk kell, Pali kalóz a Paca cárhoz viszi őket, börtönbe kerülnek.
- Közben kiderül, hogy a Csiricsaré János nagyherceg és felesége, szeplőtelen Szilvia - akik vissza akarnak térni Csiricsaré nagyhercegség trónjára -, külön-külön titkos ügynököt küldött Janka szemmel tartására: Morzsányi Géza volt a hercege, Makula bácsi szomszédja, a Bűdös Pizsamázó (Fölöltözött Ödön) a hercegné. Ez utóbbi elreszeli a börtön rácsait s kiszabadítja Jankát.
- Tőle tudja meg Janka, hogy ő Foltnélküli Johanna, Csiricsaré hercegisasszony, akit elbűjtettek a veszély elől, a szülők pedig száműzetésben éltek.
- Muhi Andris Badarország egyesített seregeinek élén legyőzi Paca cárt, Jankát csicsás ruhában, tisztán látja viszont, majd útjaik elválnak, Janka a trónra megy. De ahogy Andris hazafelé tart, a csupa maszat Janka jön vele szembe, akinek elment a hercegisasszonykodástól a kedve.

V. Székely János: Caligula helytartója

2. Petronius szerint Caligula aranszobrát muszáj bevinni a templomba, 6 pont

Barakiás szerint ez lehetetlen. Milyen érvek vannak saját álláspontjuk mellett?

(Legalább 3-3 érv említése szükséges; összesen 6 pont)

- Petronius: a Római Birodalom hódításon nyugszik, a katonai erő tartja össze, a különböző történelmű, kultúrájú provinciák között kell valami ragasztóanyag: ez a vallás. Augustus ezért nyilvánította magát istenné, ezért kell elhelyezni a császár szobrát a birodalom minden templomában. A zsidók már eddig is sok haladékokat kaptak, nincs tovább. Petronius Szíria helytartójaként Caligulától függ, neki a parancsot végre kell hajtania (ehhez meg is van a katonai ereje).
- Barakiás: a zsidók hite szerint az ő istenük az egyetlen és valódi isten, a zsidók a kiválasztott nép. „Általunk van és mi általa vagyunk.” Ez az isten tiltja, hogy a zsidók más isteneket imádjanak, hogy a templomba, ahol ő lakik, „faragott képet” bevigyenek. A zsidók attól lettek egy néppé, hogy ezt az istent hiszik. Vagyis Petronius kívánságát teljesíteni lehetetlen, hiszen az önmaguk megszüntetését jelentené.

2. „Uram, te csendben örölted magad, 3 pont

És feltaláltad a tétlen hatalmat” – mondja Barakiás Petroniusnak.

Mit jelent a „tétlen hatalom”?

(A tényyszerű kifejtésért összesen 3 pont adható.)

Petroniusnak hűségese kell maradnia a császárhoz, de elismeri a zsidók jogos igényét is. Nem tagadhatja meg a parancsot, halál jár érte. Le sem mondhat, hiszen utóda végrehajtáná a parancsot. A nyílt szembeszegülés lehetetlen, így Petronius a parancs visszavonásán fáradozik: amikor Deciustól megtudja, hogy Caligula pénzhiánnyal küzd, esélyt lát arra, hogy a zsidók arannyal megmászthassák a császár szándékát. A „tétlen hatalom” a várakozást, a cselekvés késleltetését jelenti (másfél évről van szó).

3. Mit tudunk meg Caliguláról? Állításod cselekménymozzanatokkal támaszd alá! (3 pont)

(Legalább 3 cselekménymozzanat 1-1 pont; összesen 3 pont adható.)

- Kegyetlen, cinikus, szeszélyes zsarnok.
- Szenátorokat ölet meg, majd másnap nevükön szólítja, mintha ott lennének.
- Konzulnak nevezte ki kedvenc cirkuszi ménjét.
- Aki tréfálni merészel a kárára, megöleti, mint pl. Decius apját. Aztán elment a temetésre, s a halotti toron a fiút akarta felvidítani.
- A germán légiót, amely őt felnevelte, megtizedelte.
- A zsidóktól elfogadja a rengeteg kincset, Petroniusnak megüzeni, hogy visszavonja a parancsot, majd rögtön a küldönc után küldi Deciust, hogy visszavonja a visszavonást.

4. „A hatalom természetes 2 pont

Végső határa az a pont, ameddig

Az alattvalók hűsége kitart” – mondja Barakiás Petroniusnak.

Mekkora Petronius hatalma, meddig tart? Hogyan győződik meg erről a segédtestjeivel folytatott beszélgetésben?

(Részelemenként 1-1 pont; összesen 2 pont adható.)

- Lucius és Probus szerint Petronius a Közel-Keleten korlátlan úr, hatalma a seregén alapul.
- Arra a kérdésre, hogy mi lenne, ha azt a parancsot adná, hogy „öld meg apádat”, Lucius azt válaszolja, hogy magát ölné meg, Probus szerint egy másik lehetőség: bepanaszolni a parancs adóját a császárnál.

5. Kit gondol az olvasó besúgónak és miért?

8

pont

Miért dönt nehezen Petronius, majd miért nem tudja felmenteni magát, amikor kiderül az igazság.

(Minden kérdőszóra jól válaszoló megoldás 2-2 pont; összesen 8 pont adható.)

- Probust. Egy beszélgetésben ő kérdezi Luciust, hogy mi lenne, ha jelentené, amiről az ura és Decius beszélgetett: ezzel megalapozhatná a jövőjét. De pillanatnyilag azt gondolja, hogy Petroniusból még császár is lehet, ezért vele tart, „míg felcipel a csúcsra”. E beszélgetés után Lucius bizalmatlan vele szemben, de nem jelenti. Probus arról beszél, hogy Lucius besúgónak tekinti, ha nem a gazdához, hanem az esküjéhez akar hű maradni, pedig mindenkinek ez kötelessége. Lucius azt gondolja, hogy Probus ha valóban ilyen dologra készülne, sose árulta volna el magát. Aztán amikor kiderül, hogy a császár egy feljelentés miatt lett dühös, s a besúgónak Petronius környezetében kell lennie, Lucius Probust nevezi meg, de Probus Luciust vádolja, s magukat egyaránt ártatlannak vallják. Az olvasó a korábban hallottak miatt Luciusnak hisz.
- Decius mindkettő megöletéséért kardoskodik, hogy ha lesz is per, ne legyen tanú. Petronius szeretné kideríteni az igazságot, nem akar ártatlant a halálba küldeni, de ez lehetetlen, így mindkettőt megöleti. Amikor kiderül az igazság, hogy magát védve ártatlanul végeztetett ki két embert, nem tudja magát felmenteni, mert „tétlen hatalma” két ártatlan életébe került, így a zsarnokkal harcolva a maga erkölcsi szerint ő sem maradt egészen tiszta: „Mert voltaképpen csakis ott van szükség

Mentségre, ahol nincs mentség.”

VI. Françoise Sagan: Jó reggelt, búbánat!

7. Mi Elsa, Anne és Raymond foglalkozása? 3 pont
(Minden helyes válasz 1-1 pont; összesen 3 pont.)
- Elsa modellkedésből, statisztálásból és a férfiak támogatásából tartja fenn magát.
 - Anne-nak divatszalonja van, maga is készít ruhaterveket.
 - Raymond a reklámszakmában dolgozik. 3 pont
8. Hogyan reagál Cécile apja bejelentésére, hogy össze fognak házasodni Anne-nal? 2 pont
Miért változik meg hirtelen a véleménye?
- (A két kérdésre adott válasz 1-1 pont; összesen 2 pont adható.)*
- Először „nagyszerű dolognak” tartja, majd – mikor Anne arra kényszeríti, hogy készüljön a pótérettségijére – fél, hogy Anne mellett nem lesz többé szabad.
3. Milyen tulajdonságokkal jellemeznéd Anne-t? Sorolj fel legalább öt tulajdonságot indoklással! 5 pont
(Egy-egy tulajdonság 1-1 pont indoklással; összesen 5 pont adható.)
- nagyvonalú,
 - elegáns,
 - yugodt,
 - közömbösnek tűnik,
 - elnéző,
 - van benne felelősségérzet,
 - megbocsátó,
 - okos
4. Milyen tervet eszel ki Cécile Anne eltávolítására? 2 pont
(Teljes válasz esetén összesen 2 pont adható.)
- Ráveszi Elsát és Cyrilt, hogy játsszák el, szerelmesek egymásba. Így akarja egykori szeretője iránt felkelteni apjában a féltékenységet, s számít rá, hogy apja vissza akarja majd hódítani Elsát, s ha megcsalja Anne-t, Anne elmegy tőlük.
5. Milyen módon akarja Raymond és Cécile „visszahozni Anne-t”, s hogyan tudják meg, 2 pont
hogyan hiába?
- (Teljes válasz esetén összesen 2 pont adható.)*
- Két bocsánatkérő levelet is megfogalmaznak vacsora után együtt, amikor telefonon értesítik őket Anne haláláról.
6. Mi Anne „utolsó ajándéka”, halálának feltételezhető magyarázata? 2 pont
(Teljes válaszáért 2 pont jár.)
- Olyan helyen sodródott szakadékba kocsijával, ahol ez volt a 6. baleset, így azt hihetik, halála véletlen volt, nem lett öngyilkos.

VII. Németh László: Égető Eszter

1. Mi az oka az öreg Tunyogi és Égető Lőrinc közötti rossz viszonyoknak? 2 pont
(Teljes mondatban kifejtett válaszért 2 pont jár.)
 - Tunyogi nem engedte lánya hozományát Égető tartozásaira elfecsérelni, nem írja alá a váltót, Égető Lőrinc tönkremegy, elutazik Csomorkányról.
2. Hogyan ismerkedik meg Eszter Máté Józsiával? 2 pont
(Teljes mondatban kifejtett válaszért 2 pont jár.)
 - Barátnőinek, a Wiesmayer-lányoknak testvére, együtt sakkoznak.
 - Józsi szerint ő az egyetlen lány, akivel érdemes beszélgetni.
9. Mi a közös vonás Eszter apjában, férjében és Józsi fiában? 4 pont
(A kifejtésért összesen 2-2 pont jár; összesen 4 pont adható.)
 - Könnyen lelkesednek, készítenek nagy terveket, de a kivitelezésbe rendre belebuknak, másokat is magukkal rántva.
 - Többnyire a család nőtagjainak, főleg Eszternek a segítségére számítanak, s ezért a segítségért hála helyett általában őt hibáztatják.
4. Hogyan szóródik szét a Máté család a háború végére? 4 pont
(A részválaszokra 1-1 pont jár; összesen 4 pont adható.)
 - A férj kis Esztivel és a kórházzal Ausztriába kerül.
 - Józsi előbb partizán, majd Pesten végez pártmunkát, megnősül.
 - Lőrinc levante volt, amerikai fogságba kerül Olaszországban, előbb tanul, majd Dél-Amerikában erdőirtáson dolgozik.
 - Eszter egyedül marad otthon.
5. Kik köré „fon hálót” Eszter pókösztöne a háború után? Kik laknak nála? 4 pont
Sorolj fel legalább 4 szereplőt!
 - Márton bácsi, Jusztin néni, Wiesmayerné, Leona néni, a zongoratanárnője a férjével, Méhes Zoltán

VIII. Összehasonlító fogalmazás

Válasszon ki két tetszés szerinti művet az olvasmányok közül, és hasonlítsa össze őket a tanult szempontok alapján! Mit ábrázolnak a múltból, és hogyan teszik ezt? Fogalmazza meg, mit ismert meg az alkotásokból, és hogy mi jellemző az írók ábrázolásmódjára! (pontlevonás jár a nyelvhelyességi és a helyesírási hibákért)

40 pont

Értékelési szempontok:

- Hogyan tudja a tanuló megfogalmazni az adott mű lényegét?
- Mit emel ki a témák megformálásából?
- Mennyire képes összehasonlítani az adott alkotásokat?
- Milyen dolgozatának felépítése?
- Milyen a stílusa?